

Läkare med fokus på patienten ny chef för patientnämnden i Stockholm

– En patient förväntar sig inte att få upprättelse från systemet när något har gått snett, utan behöver en mänsklig kontakt och gärna en ursäkt. Det säger Staffan Blom, som i nästa vecka blir chef för Patientnämnden i Stockholm län.

Staffan Blom är distriktsläkare i botten och har varit chefsläkare i Uppsala en period i mitten på 1990-talet. Sedan slutet på samma decennium har han dock varit anställd på Socialstyrelsens regionala tillsynsenheter i Umeå och Jönköping och haft uppdrag för Socialstyrelsen i Malmö.

– Och 2006 blev jag chef för tillsynsenheten här i Stockholm.

Men nu ska han alltså ta över ledarskapet för Sveriges största patientnämnd. Patientnämnderna är den instans som tar emot allra flest ärenden i form av klagomål och synpunkter från patienter (se ruta). Cirka 25 000 ärenden om året hanterar patientnämnderna, att jämföra med HSAN:s knappt 5 000 och Socialstyrelsens cirka 2 000 lex Maria-anmälningar. Trots det finns det många läkare som inte ens vet om patientnämndernas existens.

Enligt den nya patientsäkerhetslagen som träder i kraft vid årsskiftet (se LT nr 16/2010), ska HSAN inte längre ta emot anmälningar från enskilda och heller inte dela ut disciplinpåföljder utan ska enbart ägna sig åt behörighetsärenden.

– Prövotider, personer som på grund av mindre lämplighet eller omdömeslöshet ska bli av med sin legitimation eller få sin förskrivningsrätt indragen. Där har HSAN en jätteviktig funktion att fylla.

Staffan Blom tror att rädslan för påföljd kan ha haft en hämmande effekt på viljan att rapportera negativa händelser. Nu när disciplinpåföljderna försvinner hoppas han på en ökad anmälningsbenägenhet från värden själv till Socialstyrelsen.

– Man har mer att jobba med. Vårdskademätningarna visar att man inte har kommit tillräckligt långt fram. Det här är kunskap som man måste använda inom den egna organisationen.

Men för patienterna som blivit skadade av värden eller varit med om ett till-

Patientnämnden i Stockholm får en läkare som chef.

– Men jag ser mig mer som en tjänsteman, dock med en mera medicinsk utbildning och bakgrund, säger Staffan Blom ödmjukt.

bud kan det finnas ett behov av upprättelse som inte får glömmas bort.

– Det kan vara det svåraste. Många känner sig kränkta, och det första värden borde göra är att be om ursäkt.

Det visar, enligt Staffan Blom, på ett gott omdöme och att man är en seriös och professionell yrkesutövare.

– Sjukvården är en så komplex verksamhet så det ligger i sakens natur att

saker och ting kan gå fel. Vi är inte ofelbara. Alla gör fel i alla verksamheter, alla organisationer. Det är bara att inse det. Då tycker jag att man också kunde stå för det när det de facto har gått fel.

Staffan Blom tror absolut att grunden till de flesta misstag står att finna på systemnivå men säger att en patient inte förväntar sig att få upprättelse från systemet utan behöver en mänsklig kontakt.

– Det andra som bör göras när en negativ händelse inträffat är att tala om för patienten varför det gick snett, och det tredje är att tala om vad man har gjort för att det inte ska hända igen.

Enligt Staffan Blom har man prövat detta i USA och på så vis kunnat minska stämningsansökningarna till en tredjedel.

– Helt enkelt för att man gick patienten till mötes!

Och bland annat här kan patientnämnderna bidra med viktiga pusselbitar i patientsäkerhetsarbetet.

– Patientnämnden kan tillvara de erfarenheterna som patienten bidrar med. Det tycker jag kanske inte att Socialstyrelsen har gjort i tillräcklig utsträckning. Här finns en enorm källa med kunskap genom patienternas synpunkter, klagomål och frågor och annat som kan leda till kvalitetsförbättringar!

En patientnämnd i varje landsting

Sedan 1992 är det lag på att en förtroendekommitté ska finnas i varje landsting och kommun. Nämnden ska vara en opartisk instans dit patienter kan vända sig med frågor, klagomål och synpunkter på hälso- och sjukvården samt viss tandvård. I de allra flesta landsting kallas nämnden numera för patientnämnd.

Många kommuner köper sin förtroendekommittéverksamhet från landstingets nämnd.

Patientnämnderna har också i uppdrag att på begäran utse stödpersoner åt dem som tvångsvårdas inom psykiatri.

Patientnämndernas absolut vanligast ärenden rör behandling, därefter kommer frågor om bemötande och tillgänglighet. En hel del ärenden handlar också om juridik, ekonomi administration, omvårdnad och samverkan. Patientnämnden kan ald-

rig komma med sanktioner mot vårdgivare eller enskilda yrkesutövare, istället eftersträvas dialog för ömsesidig förståelse.

Just nu ligger en proposition om en ny patientsäkerhetslag som ska börja gälla från årsskiftet. Enligt den blir vårdgivaren skyldig att informera patienter som varit utsatta för en negativ händelse om bland annat landstingens patientnämnder. Enligt propositionen beräknas patientnämndernas ärendemängd öka i och med att möjligheten att anmäla till HSAN går bort för den enskilda patienten. Det kommer också att öka landstingens kostnader för patientnämndernas verksamhet. Men regeringen skriver i propositionen att dessa kraftigt understiger de kostnader som i dag uppstår på grund av brister i patientsäkerheten, varför inga extra medel skjuts till. ■